

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده فنی مهندسی عمران ، گروه سازه

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.Sc)

گرایش : مهندسی عمران - سازه

عنوان :

بررسی رفتار پیچشی سازه های نامتقارن در تحلیل استاتیکی غیر خطی (پوش آور)

استاد راهنما:

دکتر محمد صادق روحانی منش

استاد مشاور:

دکتر منجمی نژاد

پژوهشگر:

رضا گل مرادی

تابستان 1390

تشکر و قدردانی:

از این طریق ، مراتب سپاسگذاری خود را از زحمات
اساتید ارجمند جناب آقای دکتر روحانی منش و جناب
آقای دکتر منجمی نژاد که این پژوهش با راهنمایی های
ایشان به نتیجه رسید، بیان می دارم.

فرم اطلاعات پایان نامه های کارشناسی ارشد

دانشکده فنی و مهندسی گروه عمران

نام واحد دانشگاه: تهران مرکزی	کد واحد: 101	کد شناسایی پایان نامه:
نام و نام خانوادگی دانشجو: رضا گل مرادی	شماره دانشجویی: 88109018700	سال و نیمسال اخذ پایان نامه: نیم سال دوم سالتحصیلی 89-90
عنوان پایان نامه: بررسی رفتار پیچشی سازه های نامتقارن در تحلیل استاتیکی غیر خطی (پوش آور)		
نام و نام خانوادگی استاد راهنما: محمد صادق روحانی منش	نام و نام خانوادگی استاد مشاور: سهیل منجمی نژاد	
تعداد واحد پایان نامه:	نمره پایان نامه دانشجو (از 18 نمره)	
تاریخ صدور کد شناسایی:	به عدد:	به حروف:
تاریخ دفاع از پایان نامه:	نمره مقاله دانشجو (از 2 نمره)	
تاریخ ارائه مقاله:	به عدد:	به حروف:
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج بدست آمده):</p> <p>با بررسی عملکرد ساختمانها در زلزله های گذشته مشخص می شود که معمولا ساختمانهای نامتقارن نسبت به ساختمانهای متقارن آسیب پذیرترند. قرارگیری نامناسب مهاربندها در ساختمان می تواند یک سازه نامتقارن ایجاد کند. اکثر تحقیقاتی که در زمینه تاثیر خروج از مرکزیت سختی در رفتار سازه انجام شده است محدود به ساختمانهای یک یا دو طبقه و با دهانه های کم می باشد. در این تحقیق سعی شده است تا عملکرد لرزه ای چند ساختمان فولادی متقارن (3 و 5 و 8 طبقه) با کاربری مسکونی و دارای سیستم مهاربند و اگر بر اساس آیین نامه های موجود در کشور تحلیل و طراحی شود. سپس در همین سازه ها با جابجا کردن محل مهاربند ها در یک جهت ساختمانهای نامتقارن ایجاد کرده و تحلیل و طراحی بر اساس آیین نامه های موجود کشور انجام می شود. همچنین جهت بررسی پیچش در سازه ها از تحلیل استاتیکی غیر خطی استفاده شده است. بر اساس توصیه دستور العمل بهسازی لرزه ای سازه ها الگوی بارگذاری مثلثی و یکنواخت می باشد، نتایج تحلیل استاتیکی غیر خطی با نتایج تحلیل تاریخچه زمانی غیر خطی مقایسه شده است. پارامتر مورد استفاده در این تحقیق تغییر مکانی نسبی بین طبقات و برش پایه می باشد. نتایج نشان می دهد که جوابهای تحلیل استاتیکی غیر خطی با الگوی بارگذاری مثلثی به جوابهای تحلیل تاریخچه زمانی غیر خطی نزدیک است. همچنین با افزایش پیچش و ارتفاع نتایج تحلیل استاتیکی غیر خطی به نتایج تحلیل تاریخچه زمانی غیر خطی نزدیک می شود.</p> <p>کلمات کلیدی: تحلیل پوش آور، تحلیل تاریخچه زمانی غیر خطی، تغییر مکان هدف، ساختمانهای نامتقارن.</p>		

امضاء استاد راهنما:

امضاء مدیر گروه:

امضاء ریاست دانشکده:

تاریخ

تاریخ

تاریخ

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات	
4.....	1-1- مقدمه
9.....	2-1- تاریخچه
11.....	3-1- اصول و پایه های نظری پژوهش
15.....	4-1- تحقیقات انجام شده
21.....	5-1- ضرورت و اهداف تحقیق
21.....	6-1- روش تحقیق
22.....	7-1- مزایای استفاده از تحلیل غیرخطی استاتیکی
فصل دوم: مروری بر ادبیات موضوع	
25.....	1-2- مقدمه
26.....	2-2- تعریف اهداف عملکردی
27.....	3-2- تعریف سطوح عملکردی
27.....	1-3-2- سطوح عملکرد تعریف شده توسط FEMA
30.....	4-2- تعریف سطوح مختلف خطر زمین لرزه
30.....	5-2- انتخاب اهداف عملکردی
31.....	6-2- مدلسازی
31.....	7-2- پیچش
31.....	8-2- روش تحلیل سازه
32.....	9-2- تحلیل های خطی
33.....	1-9-2 روش استاتیکی خطی
34.....	2-9-2 روش دینامیکی خطی (LDP)

- 35.....1-2-9-2-تحليل خطي شبه ديناميكي يا طيفي
- 36.....2-2-9-2- معايب روش تحليل ديناميكي طيفي
- 36.....3-2-9-2- تحليل خطي ديناميكي تاريخچه زماني
- 37.....10-2- تحليل هاي غير خطي
- 37.....1-10-2- روش استاتيكي غير خطي
- 38.....2-10-2- مزايای روش استاتيكي غير خطي (Pushover)
- 39.....3-10-2- تعيين نیاز لرزه ای
- 40.....4-10-2- روش ديناميكي غير خطي
- 40.....11-2- انتخاب روش تحليل مناسب
- 41.....12-2- معيار پزيرش

فصل سوم: مدلسازی و مطالعات مقدماتی

- 43.....1-3- مقدمه
- 43.....2-3- مشخصات کلی ساختمان ها و فرضیات طراحی
- 46.....3-3- محاسبه نیروی جانی ناشی از زلزله
- 46.....4-3- نحوه طراحی اجزاء ساختمانها
- 47.....1-4-3- طراحی ستون ها
- 47.....2-4-3- طراحی مهاربندها
- 47.....3-4-3- کنترل تغییر مکان نسبی طبقات
- 47.....4-4-3- کنترل طبقه نرم
- 48.....5-3- نتایج نهایی طراحی ساختمانهای مورد مطالعه

فصل چهارم: نحوه ارزیابی ساختمان های طراحی شده

- 68.....1-4- مقدمات و مبانی و ملزومات بهسازی
- 68.....1-1-4- انتخاب هدف بهسازی
- 68.....2-1-4- روش تحلیل و قواعد مدل سازی

68.....	1-2-1-4 کلیات
68.....	2-2-1-4 ملاحظات مربوط به مدل سازی کلی ساختمان
71.....	2-4 ترکیبات بارگذاری
71.....	1-2-4 بارهای ثقلی
71.....	2-2-4 بارهای جانبی
72.....	3-4 مدلسازی اعضا
72.....	1-3-4 مدل های اجزا
75.....	4-4 رفتار اجزای سازه
87.....	5-4 تحلیل استاتیکی غیرخطی مدل ها
88.....	1-5-4 منحنی ظرفیت و پارامترهای موثر در دوخطی سازی آن
98.....	6-4 مدلسازی در نرم افزار Ram Perform
98.....	1-6-4 مدلسازی المانهای قاب
101.....	1-1-6-4 مدلسازی ستون های غیرالاستیک
103.....	2-6-4 چگونگی مدل میرایی
105.....	3-6-4 رفتار غیرخطی اعضا
106.....	7-4 روش تحلیل دینامیکی غیرخطی
107.....	1-7-4 مشخصات شتاب نگاشت ها
109.....	2-7-4 نحوه مقیاس کردن شتابنگاشت ها

فصل پنجم : نتایج و بحث

111.....	1-5 مقدمه
111.....	2-5 ساختمان 3 طبقه
111.....	1-2-5 ساختمان 3 طبقه بدون خروج از مرکزیت (e=0)
114.....	2-2-5 ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد (e=10)
117.....	3-2-5 ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد (e=20)

- 120 ..... 3-5- ساختمان 5 طبقه
- 120 ..... 1-3-5- ساختمان 3 طبقه بدون خروج از مرکزیت ($e=0$)
- 123 ..... 2-3-5- ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد ($e=10$)
- 126 ..... 3-3-5- ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد ($e=20$)
- 129 ..... 4-5- بررسی برش پایه ساختمان های مورد تحقیق

فصل ششم : نتیجه گیری و پیشنهادات

- 131 ..... 1-6- نتایج
- 132 ..... 2-6- پیشنهادات
- 133 ..... فهرست منابع و مراجع
- 154 ..... چکیده انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
29	1-2 جدول خرابی پیش بینی شده برای اعضای قائم سازه ای
30	2-2 جدول شاخص های کیفی خسارت در اعضای سازه ای و غیرسازه ای
31	3-2 جدول سطوح خطر زمین لرزه FEMA 273
51	1-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 3 طبقه بدون خروج از مرکزیت
52	2-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 3 طبقه با 10 درصد خروج از مرکزیت
53	3-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 3 طبقه با 20 درصد خروج از مرکزیت
54	4-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 5 طبقه بدون خروج از مرکزیت
56	5-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 5 طبقه با 10 درصد خروج از مرکزیت
58	6-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 5 طبقه با 20 درصد خروج از مرکزیت
60	7-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 5 طبقه بدون خروج از مرکزیت
63	8-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 5 طبقه با 10 درصد خروج از مرکزیت
66	9-3 جدول ستونها و مهاربند های موجود در سازه 5 طبقه با 20 درصد خروج از مرکزیت
73	1-4 جدول ضریب C_m
74	2-4 جدول ترکیبات بارگذاری در تحلیل استاتیکی غیرخطی
78	3-4 جدول نوع مفاصل اعضای قابهای مهاربندی شده
88	4-4 جدول پارامترهای مدلسازی و معیارهای پذیرش در روش های غیرخطی - اجزا سازه فولادی
89	5-4 جدول پارامترهای مدلسازی و معیارهای پذیرش در روش های غیرخطی - اجزا سازه فولادی
96	6-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد
97	7-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 8 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد
97	8-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 8 طبقه متقارن
98	9-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 5 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد
98	10-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 5 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد

- 11-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 5 طبقه متقارن 99
- 12-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد 99
- 13-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد 100
- 14-4 جدول تغییر مکان هدف و برش پایه ساختمان 3 طبقه متقارن 100
- 15-4 جدول مشخصات شتابنگاشت های مورد استفاده در تحلیل تاریخچه زمانی غیر خطی 111
- 16-4 جدول ضرایب مقیاس شتابنگاشت ها 113
- 1-5 جدول برش پایه حاصل از دو حالت تحلیل 133

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
115.....	1-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه بدون خروج از مرکزیت ($e=0$) در تحلیل پوش آور تحت بارمثلثی با خروج از مرکزیت اتفاقی مثبت و منفی
116.....	2-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه بدون خروج از مرکزیت ($e=0$) در تحلیل پوش آور تحت باریکنواخت
116.....	3-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه بدون خروج از مرکزیت ($e=0$) در تحلیل تاریخچه زمانی تحت سه شتاب نگاشت
117.....	4-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه بدون خروج از مرکزیت ($e=0$) در تحلیل تاریخچه زمانی و تحلیل پوش آور
117.....	5-5 نمودار خطای بدست آمده در Drift طبقات در سازه 5 طبقه بدون خروج از مرکزیت ($e=0$) در دو حالت تحلیل پوش آور نسبت به تحلیل تاریخچه زمانی
118.....	6-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد ($e=10$) در تحلیل پوش آور تحت بارمثلثی
119.....	7-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد ($e=10$) در تحلیل پوش آور تحت باریکنواخت
119.....	8-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد ($e=10$) در تحلیل تاریخچه زمانی تحت سه شتابنگاشت
120.....	9-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد ($e=10$) در تحلیل تاریخچه زمانی و تحلیل پوش آور
120.....	10-5 نمودار خطای بدست آمده در Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد در دو حالت تحلیل پوش آور نسبت به تحلیل تاریخچه زمانی
121.....	11-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد ($e=20$) در تحلیل پوش آور تحت بار مثلثی

- 12-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد (e=20) در تحلیل پوش آور
 122..... تحت بار یکنواخت
- 13-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد (e=20) در تحلیل تاریخیچه
 122..... زمانی تحت سه شتابنگاشت
- 14-5 نمودار Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد (e=20) در تحلیل تاریخیچه
 123..... زمانی و تحلیل پوش آور
- 15-5 نمودار خطای بدست آمده در Drift طبقات در سازه 5 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد (e=20)
 123..... (در دو حالت تحلیل پوش آور نسبت به تحلیل تاریخیچه زمانی
- 16-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه بدون خروج از مرکزیت (e=0) در تحلیل پوش آور تحت
 124..... بارمثلثی با خروج از مرکزیت اتفاقی مثبت و منفی
- 17-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه بدون خروج از مرکزیت (e=0) در تحلیل پوش آور تحت
 125..... باریکنواخت با خروج از مرکزیت اتفاقی مثبت و منفی
- 18-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه بدون خروج از مرکزیت (e=0) در تحلیل تاریخیچه زمانی سه
 125..... شتابنگاشت
- 19-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه بدون خروج از مرکزیت (e=0) در تحلیل تاریخیچه زمانی و
 126..... تحلیل پوش آور
- 20-5 نمودار خطای بدست آمده در Drift طبقات در سازه 8 طبقه بدون خروج از مرکزیت (e=0) در دو
 126..... حالت تحلیل پوش آور نسبت به تحلیل تاریخیچه زمانی
- 21-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد (e=10) در تحلیل پوش آور
 127..... تحت بارمثلثی با خروج از مرکزیت اتفاقی مثبت و منفی
- 22-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد (e=10) در تحلیل پوش آور
 128..... تحت باریکنواخت با خروج از مرکزیت اتفاقی مثبت و منفی
- 23-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد (e=10) در تحلیل تاریخیچه
 128..... زمانی تحت سه شتاب نگاشت

- 24-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد ($e=10$) در تحلیل تاریخیچه
 زمانی و تحلیل پوش آور ..... 129.....
- 25-5 نمودار خطای بدست آمده در Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 10 درصد ($e=10$)
 در دو حالت تحلیل پوش آور نسبت به تحلیل تاریخیچه زمانی ..... 129.....
- 26-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد ($e=20$) در تحلیل پوش آور
 تحت بارمئلشی با خروج از مرکزیت اتفاقی مثبت و منفی ..... 130.....
- 27-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد ($e=20$) در تحلیل پوش آور
 تحت باریکنواخت با خروج از مرکزیت اتفاقی مثبت و منفی ..... 131.....
- 28-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد ($e=20$) در تحلیل تاریخیچه
 زمانی تحت سه شتابنگاشت ..... 131.....
- 29-5 نمودار Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد ($e=20$) در تحلیل تاریخیچه
 زمانی و تحلیل پوش آور ..... 132.....
- 30-5 نمودار خطای بدست آمده در Drift طبقات در سازه 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد ($e=20$)
 در دو حالت تحلیل پوش آور نسبت به تحلیل تاریخیچه زمانی ..... 132.....

فهرست اشکال

صفحه	عنوان
39	1-2 شکل منحنی ظرفیت سازه بدست آمده از آنالیز Pushover
47	1-3 شکل پلان ساختمان متقارن
47	2-3 شکل پلان ساختمان نامتقارن با 10 درصد خروج از مرکزیت
48	3-3 شکل پلان ساختمان نامتقارن با 20 درصد خروج از مرکزیت
75	1-4 شکل منحنی رفتار عضو شکل پذیر
76	2-4 شکل منحنی رفتار عضو نیمه شکل پذیر
76	3-4 شکل منحنی رفتار عضو شکننده
79	4-4 شکل روش های تعریف معیار پذیرش اعضا
82	5-4 شکل تهیه منحنی چندخطی بار - تغییر شکل برای تلاش های تحت کنترل تغییر شکل
83	6-4 شکل تهیه منحنی چندخطی بار - تغییر شکل برای تلاش های تحت کنترل نیرو
85	7-4 شکل منحنی نیرو - تغییر شکل تعمیم یافته برای اعضا و اجزا فولادی
86	8-4 شکل تعریف چرخش عضو
92	9-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 3 طبقه متقارن با ترکیب بار (2-1)
92	10-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 3 طبقه متقارن با ترکیب بار (2-2)
93	11-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد با ترکیب بار (2-2)
93	12-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 3 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد با ترکیب بار (2-1)
94	13-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد با ترکیب بار (2-1)
94	14-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد با ترکیب بار (1-1)
95	15-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد با ترکیب بار (1-2)
95	16-4 شکل منحنی ظرفیت ساختمان 8 طبقه با خروج از مرکزیت 20 درصد با ترکیب بار (2-2)
101	17-4 شکل مدل چرخش خمشی
102	18-4 شکل مولفه های اصلی برای مدل چرخش خمشی

- 103..... شکل 19-4 مولفه های تیر با مفصل پلاستیک
- 104..... شکل 20-4 مدل ناحیه پلاستیک
- 106..... شکل 21-4 سطح تسلیم P-M-M در فولاد
- 107..... شکل 22-4 بیان فیزیکی میرایی $\alpha M + \beta K$
- 108..... شکل 23-4 نحوه تغییرات میرایی با پرپود سازه
- 109..... شکل 24-4 منحنی نیرو - تغییر مکان در Ram- Perform بدون در نظر گرفتن کاهش مقاومت
- 109..... شکل 25-4 منحنی نیرو - تغییر مکان در Ram- Perform بدون در نظر گرفتن کاهش مقاومت
- 111..... شکل 26-4 شتاب نگاشت kobe
- 112..... شکل 27-4 شتاب نگاشت Landers
- 112..... شکل 28-4 شتاب نگاشت Loma Prieta

مقدمه

بررسی زلزله های اتفاق افتاده در جهان نشان می دهد که این زلزله ها در یک موقعیت جغرافیایی خاص و محدودی اتفاق افتاده است. از آنجائیکه معمولا شکل این نواحی زلزله خیز بصورت یک کمربند می باشد بنام مناطق زلزله خیز یا کمربند زلزله نامیده می شوند. نواحی زلزله خیز جهان را می توان در چند نوار زلزله گنجانند. نوار محیط اقیانوس آرام از مهمترین آنها است. بعد از نوار محیط اقیانوس آرام می توان به نوار زلزله آلپ - هیمالیا که به آلباید مشهور است، اشاره نمود. از مناطق زلزله خیز دیگر، نوار وسط اقیانوس اطلس را می توان ذکر کرد. [1]

واقع شدن ایران در کمربند لرزه خیز آلباید که یکی از لرزه خیزترین مناطق جهان است و وقوع 130 زلزله با بزرگی بیش از 7/5 ریشتر در قرن گذشته و با توجه به اینکه بطور متوسط در هر سال یک زلزله با بزرگی بیش از 4 ریشتر در کشورمان رخ می دهد و خسارات مالی و جانی زیادی به بار می آورد اهمیت شناخت دقیق زلزله و نیروهای ایجاد شده بوسیله زلزله در ساختمان را بیش از پیش نشان دهد.

در سالهای اخیر، روشهای زیادی برای آنالیز لرزه ای سازه ها ارائه شده است. یکی از این روشها، روش تحلیل استاتیکی غیر خطی (پوش آور) می باشد. معمولا اکثر روشها به مدلهای ساختمانی صفحه ای (دو بعدی) محدود می شوند بنابراین چنین امری تنها برای سازه های متقارن قابل قبول می باشد. اما در سالهای اخیر تلاشهای فراوانی صورت گرفته تا این روش به سازه های نامتقارن که نیازمند تحلیل سه بعدی هستند نیز تعمیم داده شود، بررسی رفتار سازه ها در زمین لرزه های گذشته نشان می دهد که پیچش حاصل از نامتقارن بودن ساختمانها یکی از دلایل آسیب دیدن شدید ساختمان می شود. علیرغم تحقیقات انجام شده در این مورد، هنوز رفتار ساختمانهای نامتقارن تحت تاثیر پیچش به طور کامل درک نشده است. و دلیل آنرا میتوان تعداد زیاد پارامترهای موثر دانست.

تحقیقات وسیع انجام شده در مورد ساختمانهای نامتقارن با در نظر گرفتن رفتار غیر خطی بیشتر محدود به ساختمانهای نامتقارن یک طبقه می باشد، بنابراین نمی توان با اطمینان نتایج حاصل از این

تحقیقات را به ساختمانهای چند طبقه تعمیم داد و از طرفی دیگر مدلهای عددی پیچیده، روشی کاربردی برای تحقیق نمی باشند.

هدف از این تحقیق بررسی رفتار ساختمانهای چند طبقه نامتقارن و ارائه یک چارچوب قابل درک، بدون انجام هرگونه تحلیل دینامیکی غیرخطی پیچیده می باشد. این تحقیق در شش فصل گردآوری شده است:

فصل اول: به کلیات موضوع پرداخته شده و اصول و پایه های نظری مربوط به روش پوش آور و ضرورت تحقیق و اهداف آن آورده شده است .

فصل دوم: مروری بر ادبیات موضوع می باشد و اهداف عملکردی و سطوح عملکردی و روشهای تحلیل بیان شده است.

فصل سوم: مشخصات کلی ساختمانها و فرضیات طراحی و همچنین طریقه محاسبه نیروهای جانبی آورده شده و در نهایت نتایج نهایی طراحی سازه ها بصورت جدول ارائه شده است.

فصل چهارم: نحوه ارزیابی ساختمانهای طراحی شده ارائه شده است . مبانی و ملزومات بهسازی، ترکیبات بارگذاری در تحلیل پوش آور در این فصل آورده شده است.

فصل پنجم: اعلام نتایج بدست آمده از تحلیل، بررسی، مقایسه و نتیجه گیری آنها پرداخته می شود.

فصل ششم: نتیجه گیریهای کل و پیشنهادات برای تحقیقات آتی ارائه می گردد.

فصل اول

کلیات

1-1) مقدمه

عملکرد ساختمانها در زلزله های گذشته نشان داده است که معمولا ساختمانهای نامتقارن نسبت به ساختمانهای متقارن آسیب پذیرتر بوده و در حین زلزله دچار آسیبهای شدیدتر می گردند و احتمال فروریزش آنها نسبت به ساختمانهای متقارن بیشتر می باشد. خرابی حدود چهل و دو درصد از ساختمانها در زلزله 1985 مکزیک به علت آثار پیچشی، نشان داد که ساختمانهای نامتقارن از لحاظ سختی و مقاومت در پلان، بسیار آسیب پذیر هستند. ارتباط موجود بین حرکات جانبی و پیچشی در یک ساختمان با پلان نامتقارن که در اینجا به عنوان پیچش طبیعی معرفی می شود باعث ایجاد نیاز تغییر شکل غیر یکسان در صفحات مقاوم جانبی در سیستم می گردد.

با بررسی این نوع ساختمانها در زمان وقوع زلزله می توان نتیجه گرفت که آسیب پذیری اینگونه ساختمانها در نتیجه لنگرهای پیچشی و تغییر مکانهای دورانی اضافی است که در اثر عدم تقارن در دیافراگم های ساختمان ایجاد شده و سبب افزایش خسارات سازه ای و غیر سازه ای بویژه در وجوه بیرونی ساختمان می گردند. عدم تقارن در ساختمان می تواند در اثر توزیع نامتقارن جرم در دیافراگم های ساختمان یا در اثر توزیع نامتقارن سختی یا مقاومت در المانهای باربر جانبی باشد. عدم توزیع یکنواخت جرم، سختی و مقاومت سبب می گردد تا نقطه اثر برآیند نیروهای ناشی از زمین لرزه با نقطه اثر برآیند نیروهای المانهای باربر جانبی یکی نبوده و در صورتیکه ساختمان دارای دیافراگم های صلب یا نیمه صلب باشد لنگرهای پیچشی در این دیافراگم ها ایجاد گردد. وقتی که رفتار ساختمان در محدوده الاستیک است نقطه اثر برآیند نیروهای مقاوم جانبی منطبق بر مرکز سختی (مرکز صلبیت) ساختمان می باشد، اما وقتی که در حین زلزله تعدادی از المانهای باربر جانبی جاری می گردند محل برآیند نیروهای مقاوم جانبی تغییر کرده و نهایتا اگر تمامی المانهای باربر جانبی جاری گردند نقطه اثر برآیند نیروهای مقاوم جانبی بر مرکز مقاومت منطبق می گردد. بنابراین با توجه به نحوه رفتار سازه در حین زلزله میزان لنگرهای پیچشی ایجاد شده در حین زلزله تغییر می نماید و مراکز سختی و مقاومت نمایانگر وضعیت حدی این تغییرات در زمانیکه سازه در محدوده خطی یا غیرخطی (مصلح) رفتار می کند می باشد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که محل مراکز جرم، سختی و مقاومت از پارامترهای اصلی می باشند که رفتار سازه های نامتقارن را تحت تاثیر قرار میدهند. از

پارامترهای مهم دیگری که بر رفتار پیچشی سازه ها تاثیر می گذارند سختی و مقاومت پیچشی سازه و ممان اینرسی جرمی طبقات می باشند.

دستورالعملها و آیین نامه های طراحی ساختمانها در برابر زلزله ضوابط ویژه ای برای طراحی سازه های نامتقارن دارند، این دستورات در آیین نامه های طراحی بر اساس عملکرد نیز با وجود تفاوت زیادی که این آیین نامه ها با آیین نامه های عادی طراحی لرزه ای ساختمانها دارند تکرار شده اند. این در حالی است که این دستورات در طراحی های معمول و برای سطح خطر و عملکرد از پیش تعریف شده آیین نامه های معمول نیز دارای کاستی هایی می باشند. با توجه به انتظار رفتار شکل پذیر ساختمانها در مقابل زلزله های متوسط و شدید که در آن با افزایش نیروهای داخلی، اعضای مقاوم جاری شده و مقدار آن عملاً در اعضا ثابت باقی می ماند، لذا خرابی عضو از آن پس با ظرفیت تغییر شکل پلاستیک آن (متناسب با ظرفیت شکل پذیری عضو) کنترل می گردد. بنابراین طراحی سازه برای سطوح عملکرد متفاوت بطور طبیعی با طراحی بر اساس تغییر مکان همخوانی بیشتری نسبت به روشهای معمول طراحی بر اساس نیرو دارد. لذا در این رابطه روشهای طراحی جدید بر اساس تغییر مکان توسعه داده شده اند. اما در این روشها هم عموماً برای محاسبه مقاومت مورد نیاز عناصر باربر جانبی در طراحی سازه های جدید می بایست نیروی برش پایه بدست آمده و سپس در طبقات و بین عناصر باربر جانبی توزیع گردند که معمولاً از روشهای معمول آیین نامه های لرزه ای برای این منظور استفاده می گردد. ضوابط پیچشی آیین نامه ها بر این فرض استوار است که سختی عناصر باربر جانبی بر اساس ابعاد هندسی آن قابل محاسبه می باشد و در نتیجه در خلال تعیین مقاومت اعضا در سازه هایی که ابعاد هندسی المانهای باربر جانبی ثابت می مانند محل مرکز سختی ثابت باقی می ماند. نحوه رفتار المانها با این فرض در شکل (1-a) نشان داده شده است. مطالعات اخیر نشان داده است که این فرض در مورد بخش قابل توجهی از المانها که امروزه در ساخت ساختمانها بکار می روند معتبر نمی باشد. در این سری از المانها که از آنها با المانهای نوع D نام برده می شود با تغییر مقاومت ولی با فرض ثابت ماندن ابعاد، عملاً تغییر مکان حد جاری شدن المان دچار تغییرات جزئی شده و لذا این سختی المان است که تابع میزان مقاومت و تغییر مکان حد جاری شدن می باشد. بنابراین در هنگام توزیع نیرو و تعیین مقاومت المانهای باربر جانبی، با تغییر مرکز مقاومت ساختمان مرکز